

Hals
Arkiv

Huse og gårde i Holtet

Teksten er baseret på indsamlinger foretaget af Tove Michelsen, Orla Poulsen og Klem Thomsen.

Tekst af Klem Thomsen

Redigering og billedvalg af Asbjørn Thomsen

Aalborgvej 203, Østerholtet

Gåser By, Øster Hassing, matrikel nummer 5a m.fl



Matrikelkortet for Gaaser By, Øster Hassing, 1812-1857. Mat. nr. 5a hedder Holtet og er påført navnet på fæster og ejer Niels Thomasen (Thomsen). De to følgende ejere, Christen Jensen og Thomas Christensen er tilføjes senere.

I 1755 vies Niels Jensen på Holtet og Bodil Nielsdatter i Egen. Formentlig bliver Niels Jensen omkring dette tidspunkt fæster¹⁾ af den ejendom, som efter den gamle matrikel²⁾ har et hartkorn³⁾ på 3 tønder, 5 skæpper og 2 fjerdingkar, og som ved den nye matrikel tildeles matrikelnummer 5 - nutidens Aalborgvej 203. Ægteparret får datteren Johanne i 1756 (dør 1759), datteren Bodil i 1758 (dør 1760), datteren Johanne i 1761, datteren Inger i 1763, datteren Ane Magrete i 1766 (dør 1767), sønnen Jens i 1769 og sønnen Niels i 1773.

Den 6. september 1776 begravnes den 55-årige Niels Jensen af Holtet. Enken Bodil Nielsdatter står nu alene med fire børn og ikke mindst fæstet af en ejendom, hvad der gør hende til et godt parti, og den 15. august 1777 gifter hun sig med Niels Thomasen, eller Thomsen, som er omkring 18 år yngre end hende. Samtidig må

han have overtaget fæstet af ejendommen.

Ved folketællingen i 1787 er ægteparret Niels Thomsen og Bodil Nielsdatter at finde på ejendommen i Holtet sammen med hendes fire børn af første ægteskab og en tjenestekarl, der "gevorben soldat". Ved folketællingen i 1801 bor ægteparret på stedet med hustruens yngste søn, en tjenestedreng og to tjenestepiger.

1803/1816

Den 26. april 1803 oprettes en købekontrakt, som resulterer i et skøde af 13. juni 1803. Skødet starter som følger: "Underskrevne Kammerraad Michael Rodeval Gjørup⁴⁾ af Wiborg tilstaar og gjør hermed vitterligt at ieg paa egne og Medinteressenters Vegne udi Giettrup Gods har solgt og afhændet ligesom ieg og hermed paa Medinteressenters og egne Vegne, sælger, skiøder og aldeles afhænder til Niels Thom-

1) Fæste er en livsvarig, og tit arvelig, forpagtning af jord, der betales fæsteafgift for. Ved fæstet udstedtes et fæstebrev, som var kontrakt mellem ejer og fæster.

2) Gl. og ny matrikel. Da de tidligere matrikler ikke blev vedligeholdt var der efter udskiftningen omkring år 1800 behov en ny matrikel, som kom i 1844. Matriklen af 1688 er den gamle matrikel og matriklen af 1844 er den nye matrikel.

3) Hartkorn - "hårdt korn", altså brødkorn, var tidligere en enhed for værdien af landbrugsjord. Da al betaling foregik med varer var det nødvendigt med et fælles værdimål, og man sammenlignede alle varer med værdien af det "hårde korn" eller hartkorn. Hartkorn målt i tønder (ikke at forveksle med tønder land). 1 tønde = 8 skæpper = 32 fjerdingkar = 96 album.

4) Herregårdsslagtere var øgenavn for spekulanter, som efter landbo-reformerne og under Englandskrigene opkøbte herregårde og bortsolgte i rask tempo bøndergodset til fri ejendom ved at sælge fæstegårdene til selveje og udparcellere hovedgårdsjorden til bondegårde og husmandsteder. Mellem de kendte af disse er bl.a. Michael Rodewald Gjørup (1757-1835).



Gården på Aalborgvej 203 fotograferet i 1946.

Foto:
Sylvest Jensen,
Det kgl. Bibliotek,
Hals Arkiv, B21577.



Gaasehaven med dam ligger syd-vest for diget syd for Østerholtet og Holtet Møllegaard. Den har på matrikelkortet 1857-1892 fået matr. nr. 56.

sen udi Holtet hans ifæste- have og paaboende Gaard udi Holtet, Østerhassing Sogn, Kier Herred, Aalborg Amt, der staar for Hartkorn 3 Tdr 5 Skp 2 Fdk., med dens Bygninger og Eiendomme samt Herlighed og Rettighed”.

Købesummen er 900 rigsdaler. Vi skal dog helt frem til 13. december 1816, før skødet bliver tinglæst⁵⁾, samme år som køberen Niels Thomsen sælger ejendommen. I margenen i skøde- og panteprotokollen er ved tinglæsningen anført, at der er tale om et skøde til ”Niels Thomsen paa Gaarden Holtet”. Ejendommen bærer altså på dette tidspunkt samme navn som egnen og som den senere landsby også kommer til at bære.

I 1806 udstedes et skøde fra Niels Thomsen til Niels Ovesen på et hus i Gåser. Der er tale om et Niels Thomsen ”tilhørende og ved Auction efter afgangne Poul Andersen og Hustru den 27 Juni 1798 tilkjøbt Huus med Toft⁶⁾ og Lod i Gaase-Haugen⁷⁾ beliggende udi Gaaser By”. Købesummen for dette hus er 99 rigsdaler. Dette

skøde tinglæses først i 1819.

I 1807 udstedes et skøde til Ole Christian Nielsen fra Gaa-ser, hvor Niels Thomsen på egne og medinteressenters vegne sælger en udstykning på Holtet for 700 rigsdaler. Denne handel omfatter den matrikel, som i 1837 bliver en del af ejendommen Holtetgaard på Aalborgvej 183, og som ved matriklen i 1844 tildeles matr. nr. 2.

Fire år inden han sælger sin ejendom, fæster Niels Thomsen denne ud. Den 11. september 1812 underskrives et fæstebrev, hvor ”Niels Thomsen Selveiergaardmand paa Holtet i Østerhassing Sogn Gjør hermed Witterlig: at have stæd og fæst, ligesom ieg hermed stæder og fæster⁸⁾ til Peder Christensen barnefødt i bemeldte Østerhassing Sogn og Bye, den mig tilhørende og paaboende Gaard, beliggende paa Holtet i Østerhassing Sogn, - samme stæd som staar for Hartkorn 3 Tdr 5 Skp 2 Fjerdingkar ... for Livstid i Fæste”.

Årligt skal svares 20 rigsdaler i ”Landgilde”, som betales til ”hvert Aars Mortensdag”. Desuden skal svares en engangsbeta-

ling i form af en ”Indfæstning” på 200 rigsdaler. Fæstebrevet tinglæses samme dag som underskrivelsen. Hvad der efterfølgende sker, er usikkert. Der

5) Tinglæst. I dag bliver et skøde udfærdiget af en advokat, underskrevet ved denne og senere tinglyst i retten. Dengang, hvor alle ikke kunne læse og skrive, blev skødet ført ind i tingbogen af tingskriveren i retten, hvorefter det blev læst op og underskrevet. Før Tinglysningsloven af 1926, var et skøde tinglæst, når det var oplæst i et offentligt retsmøde.

6) Toft/toften er et jordlod, der er udfærdiget og indhegnet til den enkelte bondes bebyggelse m.m. Jordlodet er udstykket fra fællesjorden.

7) Gaase-Haugen eller Gåsehaven var et areal til fællesgræsning for lodsejerne i Gåser by. Dette areal lå op mod diget syd for Holtet, og vest for ejendommen på Aalborgvej 203. Arealet var oprindeligt umatrikuleret stykke fællesjord, matrikuleres senere med matr. nr. 56.

8) Fæster. Ved at stede eller fæste en gård fik fæsteren brugsretten hertil mod at yde landgilde (årlig ydelse til ejeren) og i tidligere tider hoveri. Ved fæstemålets indgåelse betalte fæsteren stedsmål, også kaldt indfæstning (engangsydelse til ejeren).

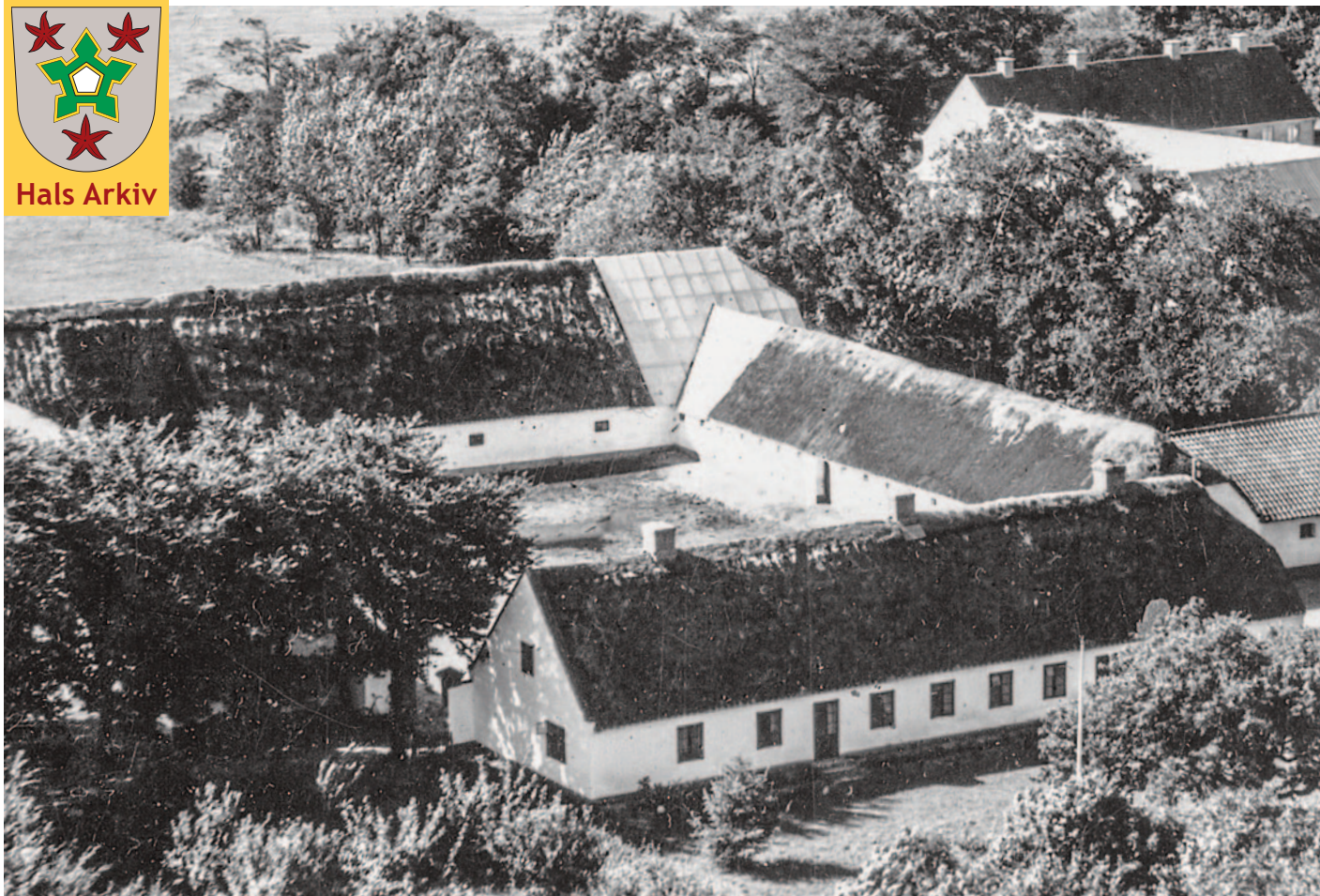


Foto fra 1951 af Østerholtet på Aalborgvej 203. I baggrunden ses Holtet Mølleaard.

Foto:
Sylvest Jensen,
Det kgl. Bibliotek,
Hals Arkiv, B21578.

er ingen yderligere oplysninger fundet på fæsteren Peder Christensen, og som ovenfor nævnt sælger Niels Thomsen fire år senere sin ejendom. Da der intet er nævnt om fæstet i skødet af 1816, må dette formodes at være ophørt forinden.

1816/1817

Den 20. november 1816 underskrives både en aftægtskontrakt⁹⁾ og et skøde. Aftægtskontrakten tinglæses den 13. december 1816 og starter som følger: *"Aftægtscontract oprettet imellem Niels Thomsen paa Holtet som har solgt sin iboende Gaard Holtet i Østerhassing Sogn til mig Christen Jensen boende i bemeldte Sogn og bye"*. Dette fortæller med al tydelighed, at det ikke er fæsteren Peder Christensen men ejeren Niels Thomsen, som på dette tidspunkt bor på ejendommen "Holtet".

Aftægtskontrakten indeholder yderligere punkter om beboelse, naturalier, ildebrændsel og befordring, og den kapitaliseres til 130 rigsbankdaler årligt. Af skødet, der tinglæses den 21. marts 1817,

fremgår, at Niels Thomsen sælger til sin "Svoger Christen Jensen af Østerhassing". Køberen Christen Jensen er gift med Niels Thomsens lillesøster Benedicte Thomsdatter. Ejendommen har uændret et hartkorn på 3 tønder, 5 skæpper og 2 fjerdingkar. Købesummen er 3.000 rigsbankdaler.

Christen Jensen, gårdmand på Holtet, dør i 1827, 71 år gammel. I første omgang driver enken Benedicte Thomsdatter, eller Thomasdatter, gården videre, formentlig med hjælp fra sønnen Thomas Christensen.

1833

Ved skøde af 10. februar 1833, tinglæst 16. august, sælger *"Benedicte Thomasdatter Enke efter afgangnen Christen Jensen Gaardmand paa Holtet [hendes] eiende og iboende Gaard Holtet"* til sønnen Thomas Christensen. Købesummen er 1.000 rigsbankdaler sedler.

Der når ikke at blive udfærdiget en aftægtskontrakt, for allerede 8. april 1833, inden skødet tinglæses, dør Benedicte Thomsdatter, *"Aftægts Kone paa Holtet"*, 76 år gammel.

Med købet af ejendommen overtager Thomas Christensen samtidig aftægtsforpligtelsen på Niels Thomsen, ejeren før Christen Jensen. Men også denne forpligtelse bliver kortvarig, for den 15. oktober 1836 dør Niels Thomsen, *"Aftægts Mand paa Holtet"*, 84 år gammel.

I 1829 havde den 36-årige Thomas Christensen giftet sig med den 24-årige Christiane Andersdatter, og parret havde fået datteren Mette i 1830 og datteren Benedicte i 1833. Den 4. august 1834 får ægteparret datteren Christiane. Samme år den 7. august dør hustruen Christiane Andersdatter og den

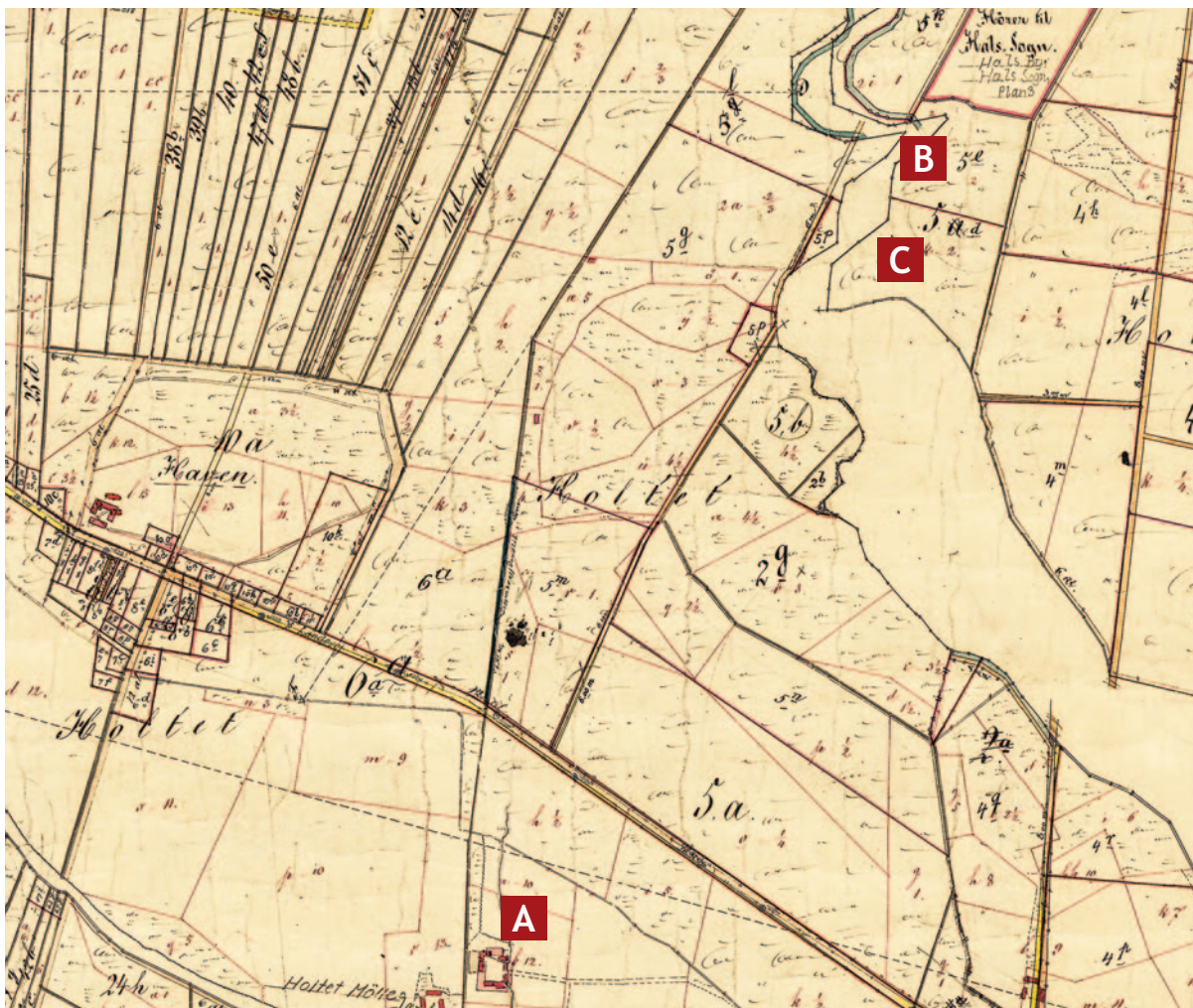
9) Aftægt er en aftale, hvorefter en ny ejer (eller fæster) af en ejendom forpligter sig til at underholde den tidligere ejer og hans eventuelle ægtefælle, så længe de lever. Sådanne aftaler var meget udbredte. Det aftalte underhold blev oftest fastsat ved en aftægtskontrakt, som nærmere bestemte ydelsernes art: bolig og naturalydelser som fødevarer og brænde samt tidspunktet for levering. Aftægtskontrakten blev som oftest tinglyst på ejendommen, men kunne også være indskrevet i skødet.



Udsnit af matrikelkortet Gaaser Ejerlav, 1892-1961.

Østerholtet, ses som en firelænget gård (A), på matr. nr. 5a. Der er sket en del udstykninger fra ejendommens nordlige jorder. Disse matrikler ligger på nutidens vej Nørengen.

Øverst til højre ses en enklave af Hals Sogn, og syd for den ses matr.nr. 5e (B) (Nørengen 18, det tidligere lejehus) og matr. nr. 5d (C) (Nørengen 14, det tidligere fæstehus).



7. december datteren Christiane Thomsdatter.

Den 17. februar 1835 gifter den 42-årige enkemand Thomas Christensen på Holtet sig med den 17-årige pige Marianne Nielsdatter af Gåser. Ægteparret får sønnen Niels i 1836 (dør samme år), datteren Christiane i 1837 (opkaldt efter hans første hustru), datteren Christine i 1839, datteren Birgitte i 1842, datteren Marianne i 1844, datteren Nielsine i 1846, datteren Johanne Marie i 1848 og sønnen Christen i 1850. Ved nogle af fødslerne kaldes ægtemanden Thomas Christensen Aistrup.

Ved folketællingen i 1840 bor ægteparret Thomas Christensen og Marianne Nielsdatter på ejendommen med deres fire døtre, Mette og Benedicte fra hans første ægteskab og fælleds døtrene Christiane og Christine. Desuden bor på ejendommen to tjenestekarle og to tjenestepiger.

Ved folketællingen i 1845 bor ægteparret på ejendommen med seks døtre, idet døtrene Birgitte og Mariane er kommet

til. Der er nu kun en tjenestekarl og en tjenestepige. Desuden bor på stedet 16-årige Jens Peter Pedersen fra Hals, som "underviser børnene".

Ved folketællingen i 1850 bor ægteparret på ejendommen med otte døtre mellem 2 og 20 år, idet døtrene Nielsine og Johanne Marie er kommet til. Der er nu to tjenestekarle, men ingen tjenestepiger, da de ældste døtre nu formentlig går til hånde i husholdningen.

Ved folketællingen i 1855 er der kun syv hjemmeboende børn, seks døtre og sønnen Christen. Ejendommen har nu tre tjenestekarle og en tjenestepige. Ved folketællingen i 1860 er der kun fem hjemmeboende børn, fire døtre og en søn. Der er nu tre tjenestekarle, men ingen tjenestepige.

I 1867 bortfæster Thomas Christensen et hus og en huslod. Der udarbejdes en fæstekontrakt, der starter således: "Underskrevne Gaardeier Thomas Christensen paa Holtet Østerhassing Sogn tilstaar herved og gjør vitterligt at have

bortfæstet til Jens Madsen og Hustru paa deres Livstid, et af mig opført paa min Gaards Gade Huus, der bestaar af 6 Fag Binding med klinede Wægge, samt det Stykke, Huset omliggende, Gadejord til Opdyrking, som grændser mod Syd til Niels Knudsens Eiendom, mod Øst til Esben Larsens, mod West til Skovaaen, og mod Nord til mine øvrige Jorder, og som har en Længde derfra langs med Esben Larsens og til N Knudsens Skjel af 110 Favne og bliver skilt fra mine øvrige Jorder ved et særligt Hegn, der opføres mod nordre Side af Fæstelodden af Esben Larsens Skjel til Skovaaen". Fæstemålet bliver "uden Indfæstning", dvs. der er ingen betaling ved fæstets oprettelse. Desuden aftales, at fæsteren årligt betaler 10 kr. i de første 5 år, og herefter 14 kr. årligt de efterfølgende år. Dette fæstehus er beliggende på nutidens Nørengen 14.

Thomas Christensen dør den 4. januar 1868, 79 år gammel. De første år herefter driver en-



Aalborgvej 203
fotograferet
fra nord i 1965.

Foto:
Sylvest Jensen,
Det kgl. Bibliotek,
Hals Arkiv, B21579.

ken gården videre med hjælp fra sønnen Christen Thomsen.

Ved folketællingen i 1870 bor enken Marianne Nielsdatter, eller Nielsen, på ejendommen sammen med to af sine døtre og sønnen Christen Thomsen; sidstnævnte er "gårdbestyrer". Desuden bor på ejendommen en plejesøn, to tjenestekarle og en tjenestepige.

I fæstehuset bor "husfæster" Jens Madsen med hustruen Else Marie Clemmensen og to mindreårige børn.

1874/1875

Den 19. december 1874 underskrives et skøde, hvormed enken Mariane Nielsdatter sælger sin ejendom til sønnen Christen Thomsen. Den består af matr. nr. 5a med et hartkorn på 4 tønder, 5 skæpper og $\frac{3}{4}$ album ¹⁰⁾ samt matr. nr. 36 med et hartkorn på 3 skæpper og 2 fjerdingkar. Køberen Christen Thomsen er på købstidspunktet ikke myndig, da myndighedsalderen på dette tidspunkt er 25 år, og i skødet skrives om ejendommen, at "den tiltrædes imidlertid først af Kjøberen naar han, som nu er 24 Aar gl har fyldt sit 28 Aar medmindre

jeg [moderen] forinden den Tid maatte afgaa med Døden".

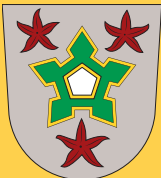
Købesummen sættes til 7.000 rigsdaler rigsmønt. Heraf er de 1.000 rigsdaler rigsmønt at betragte som køberens egen arv. På restbeløbet på 6.000 rigsdaler rigsmønt udstedes en panteobligation, hvori Christen Thomsen erklærer at være skyldig: "a. 300 Rdl nævner tre Hundrede Rigsdaler Rigsmønt til min Søster Christiane Thomasdatter gift med Anders Peter Larsen i Hallund Kjær. b. 1000 Rdl nævner eet Tusinde Rigsdaler R.M. til min Søster Christine Thomasdatter gift med Garver Winther i Hals. c. 1000 Rdl nævner eet Tusinde Rigsdaler R.M. til min Søster Mariane Thomasdatter gift med Christen Nielsen Winther i Westerbrønderslev. d. 400 Rdl nævner fire Hundrede Rigsdaler R.M. til min Søster Birgitte Thomasdatter, gift med Jens Pedersen Fruerlund. e. 1000 Rdl nævner eet Tusinde Rigsdaler R.M. til min ugifte Søster Johanne Marie Thomasdatter. f. 1000 Rdl nævner eet Tusinde Rigsdaler R.M. til min ugifte

Søster Mathea Benedicte Thomasdatter og g. 1300 Rdl nævner eet Tusinde Rigsdaler og tre Hundrede R.M. til min Moder Mariane Nielsdatter." Først skulle formalia dog på plads, så den 8. januar 1875 tinglæses adkomsten ¹¹⁾ til ejendommen på Aalborgvej 203 til enken Mariane Nielsdatter. Samme dag tinglæses skødet og panteobligationen.

Ved folketællingen i 1880 bor Christen Thomsen på ejendommen sammen med moderen Mariane Nielsen, som han for-

¹⁰⁾ Nævnte hartkorn er efter den nye matrikel af 1844, og er derfor ikke sammenlignelig med den forrige angivne hartkorn, der er efter matriklen fra 1688. Desuden er der fra hovedmatrikelnummeret 5 efter 1844 foretaget 2 udstykninger, dels matr. nr. 5b med et hartkorn på 1 skæppe og $\frac{1}{2}$ album og dels matr. nr. 5c med et hartkorn på 3 fjerdingkar og $\frac{2}{4}$ album. Hovedmatrikelnummeret er efter den første udstykning blevet til matr. nr. 5a.

¹¹⁾ Adkomst bruges i betydningen "besiddelse af en rettighed til noget". Et dokument, som fastslår en adkomst til fast ejendom, for eksempel et skøde, kaldes et adkomstdokument. Dette kan således være en skifteretsattest eller en vielsesattest.



Stuehuset til Østerholtet fotograferet fra gårdspladsen i 2020.

Foto:
Asbjørn Thomsen,
Hals Arkiv, B21575.

sørger. Desuden bor i huset to plejesønner, og af tyende tre tjenestekarle og to tjenestepiger. I fæstehuset bor Jens Madsen og hustruen Else Marie Clemmensen med tre børn og hustruens moder. Om Jens Madsen angives, at han lever af et fæstehussted.

Den 11. november 1881 gifter "Gaardejer paa Holtet" Christen Thomsen sig med pigen Marie Pedersen fra Østergaard i Stae. Ægteparret får sønnen Thomas Thomsen Holte den 22. april 1883. Mariane Nielsdatter,

"Enke efter Gaardejer Thomas Christensen paa Holtet", mor til Christen Thomsen, dør 5. november 1882, 64 år gammel.

Marie Pedersen, "Gmd Christen Thomsens Hustru paa Holtet", dør 12. november 1884, 27 år gammel.

Ved folketællingen i 1890 bor enkemanden Christen Thomsen på ejendommen med sønnen Thomas Thomsen Holtet og husholdersken Marie Justesen. Desuden bor i huset to tjene-

stepiger, to tjenestekarle og en 15-årig tjenestedreng. Fæsteren Jens Madsen var død i 1885, så i fæstehuset bor enke og "husfæster" Else Marie Clemmensen med en søn, et plejebarn og hendes moder. Husfæsteren Else Marie Clemmensdatter dør i øvrigt i 1895, og hermed slutter fæstemålet.

Ved folketællingen i 1901 bor enkemanden Christen Thomsen, husholdersken Ane Marie Justesen, tre tjenestepiger og to tjenestekarle på ejendommen på Aalborgvej 203. Men der er tilsyneladende flere beboere på matrikelnummer 5, for der optælles under dette matrikelnummer yderligere to familier. I det tidligere fæstehus, formentlig på nuværende adresse Nøringen 14, bor Niels Chr. Carl Tofteberg, "daglejer ved agerbrug", med hustru og fire børn.

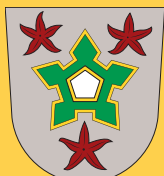
I en anden lejebolig, formentlig på nuværende adresse Nøringen 18, bor Christen/Kresten Pedersen, "daglejer ved agerbrug", med hustru, syv børn og et plejebarn.

I 1903 mageskifter ¹²⁾ Christen Thomsen med Mads Larsen. Ved denne handel overtager Christen Thomsen matr. nr. 2b "under Gaaser og Holtet Ejerlav" med et hartkorn på 2½ album, og han afgiver matr. nr. 8ab i ejerlavet "Hals By og Sogn" med et hartkorn på 3 fjerdingkar og 2 album. Christen Thomsen får 670 kr. ved denne bytてhandel.

Den 8. marts 1905 dør Christen Thomsens eneste barn, sønnen Thomas Thomsen Holte, 21 år gammel.

Ved folketællingen i 1906 er enkemand og gårdejer Christen Thomsen at finde på ejendommen på Aalborgvej 203 med husjomfruen Marie Justesen, barnet Marie Sørensen (formentlig et plejebarn), to tjenestepiger og fire tjenestekarle. De samme tre personer

¹²⁾ Mageskifte er at bytte fast ejendom eller dele heraf. Der vil ofte være tale om, at den ene part betaler et beløb til den anden part for en værdiforskel mellem de to ejendomme.



Bindingsværkskøreladen fra omkring 1860 på Østerholtet fotograferet i 2020.

Foto:
Asbjørn Thomsen,
Hals Arkiv, B21574.

bor også på ejendommen ved folketællingen i 1911, nu med to tjenestepiger og fem tjenestekarle.

Den 17. september 1910 afsiger Aalborg Amts Landvæsenskommission en kendelse over "Hovedvandløbet Skovaaen". Kendelsen lyder således: "Skovaaen: Det vil være at opgrave efter Projektet fra ca. 1700 Alen nedenfor Aalborg-Hals Landevej til øverste Ende ved Hals Nørreskovs nordvestre Hjørne, dog med den Ændring, at der over M.N. 8ab af Hals, tilhørende P. Munk, og M.N. 6b smst. tilhørende Mads P. Larsen, foretages en Gennemskæring paa ca. 180 Alen fra Pæl 89-92. Herved gøres Vandløbet kortere og mere lige i Løb. De af disse Lodder fraskaarne Arealer vil overgaa til Chr. Thomsen af Holtet, der ejer M.N. 2b og 5b af Gaaser, til Forening med denne Ejendom paa følgende Vilkaar. Arealerne maales fra Midten af det gamle Aaløb til Midten af det nye Aaløb, de fratrædende Ejere ville faa hvert et Vederlag, beregnet efter 220 Kr. pr Td. Land." Kendelsen tinglæses 12. januar 1912, og Christen Thomsen må for matr. nr. 6p betale M. P. Larsen 18,73 kr. og må for matr. nr. 8ac betale Carl Larsen (som har overtaget P. Munks ejendom) 120,34 kr.

1912

Christen Thomsen dør den 21. april 1912 på Holtet, 61 år gammel. Allerede den 10. maj samme år tinglæses adkomsten til hans tidligere husholderske. I skøde- og panteprotokollen er indført, at "Ane Marie Justesen, Holtet, overtager som eneste myndige Arving Boet uden Skiftebehandling". Samme sted er anført, at der er tale om "Adkomst for Ane Marie Justesen paa den Christen Thomsen tilhørende gaard, skyldsatsaaledes: M.N. 5a Gaaser, Ø. Hassing Sogn, Hartkorn 4 Td. 1 Skp. 2 Fdk. 2¼ Alb. M.N. 5f ibd.¹³⁾ 2 Skp. 0 Fdk. 0¼ Alb. 6p Hals By og Sogn ¼ Alb. 8ac ibd. 1¾ Alb. 12 ibd. 2¾ Alb. 194af 0 Alb. 36 Gaaser, 3 Skp. 2 Fdk. 0 Alb."

Ved skøde af 19. november 1912, tinglæst 22. november, sælger "Frøken Ane Marie Justesen" sin ejendom til Niels Peter Andersen, der er gift med hendes søster Kirstine Johanne. Købesummen er 49.000 kr. Købet omfatter en aftægtsforpligtelse, der er indskrevet i skødet som følger: "Den i østre ende af Vaaningshuset¹⁴⁾ nu indrettede bolig samt Haven, fri Færdsel i Gaarden og paa dens Ejendomme, Medafbenyttelse af Udenomsbekvemmeligheder forbeholder jeg mig for min Livstid, idet Køberen skal vedligeholde ogsaa den Del af

Vaaningshuset, som jeg beboer, paa Tag og Fag, altsaa udvendig".

Nævnte søster Kirstine Johanne Justesen var i sit første ægteskab gift med Kristian Peter Sørensen. Parret boede i Voer Sogn, hvor de fik flere børn. Efter mandens død giftede hun sig med Niels Peter Andersen, og dette par fik sønnen Kristian Peter Sørensen Andersen i 1903 og datteren Else Kristine Sørensen Andersen i 1905, begge børn født i Ildskov i Voer sogn.

Ved folketællingen i 1916 bor ægteparret Kirstine Johanne og Niels Peter Andersen med fire børn fra hendes første ægteskab, to fællesbørn, en fodermester, en tjenestekarl og en tjenestepige.

Ved folketællingen i 1921 bor ægteparret på ejendommen med fem børn, to slægtninge og to tyender (en tjenestekarl og en tjenestepige).

Ved folketællingen i 1925 bor ægteparret på ejendommen med to børn, to tjenestepiger, to tjenestekarle og en fodermester.

Hustruen Kirstine Johanne Andersen, født Justesen i 1863,

¹³⁾ "ibd." er en forkortelse for ibidem, som betyder sammesteds.

¹⁴⁾ Vaaningshuset er et stuehus på en gård.



Stuehuset på Østerholtet fotograferet fra haven i 2020.

Foto:
Asbjørn Thomsen,
Hals Arkiv, B21576.

dør i 1929. Ved folketællingen i 1930 bor enkemanden Niels P. Andersen på ejendommen med en pensionær, fire tjenestekarle, en tjenestepige og en husholderske.

Ved folketællingen i 1940 bor gårdejer Niels Peter Andersen på ejendommen med en slægtning, sønnen Kristian Andersen, svigerdatteren Johanne Andersen, sønnens og svigerdatterens fem børn og en daglejer. Sønnen er gårdbestyrer. Sønnens og svigerdatterens fem børn er: Karla (født 1926 på Holtet), Svend Aage (født 1927 på Holtet), Kaj (født 1929 i Storvorde), Egon (født 1930 i Storvorde) og Villads (født 1934 på Holtet). Ved sidstnævnte fødsel er faderen bestyrer.

Gårdejer på Holtet, enkemanden Niels Peter Andersen, født 1869, dør i 1942 og begravnes ved siden af sin hustru på Gåser kirkegård.

1942

Kristian Andersen overtager ejendommen på Aalborgvej 203 efter faderens død i 1942. Her fødes datteren Kirsten i 1947.

Der fortælles i 1946 følgende om ejendommen ¹⁵⁾:

Tidligere var der ca. 200 Tdr. Land, men efterhaanden er Arealet reduceret til 78 Tdr. Land, idet der 1916 blev udstykket ca. 70 Tdr. Land og se-

ner i 1944 bortsolgtes yderligere 52 Tdr. Land.

Alle Gaardens Bygninger er opført omkring 1860-70. De er senere flere Gange ombyggede og stadig moderniserede og holdt i tidssvarende Tilstand. Besætningen udgør 8 jyske Heste, 16 Malkekøer og 24 Ungkreaturer samt 10 Svin.

Ifølge ovenstående oplysninger er ejendommens bygninger opført i perioden 1860-1870. I så fald skulle disse været opført af Thomas Christensen (ejer 1833-1875) i en alder af mellem 70 og 80 år, hvilket næppe er tilfældet. Snarere er stuehuset opført i 1877, som de offentlige registre angiver, se mere om dette nedenfor.

Såvel Kristian Andersen (født 1903) som hustruen Johanne Andersen (født 1905) dør i 1980, og begge begravnes på Gåser kirkegård. På dette tidspunkt bor ægteparret i Gandrup, og ejendommen var afhændet forinden.

1966

Den 1. november 1966 ¹⁶⁾ overtager handelsmanden Thomas Jensen ejendommen.

1972/1982

I februar 1972 overtager Simon Poulstrup ejendommen, hvorefter han og hustuen Dorte flytter ind på denne, som på dette

tidspunkt er på ca. 67 tønder land ¹⁷⁾. Omkring 1980, måske i slutningen af 1970'erne, køber Simon Poulstrup naboejendommen på Aalborgvej 186 med ca. 40 tønder land. Huset med omkring 1 tønde land jord sælges, mens landbrugsjorden bliver lagt til ejendommen på Aalborgvej 203. I september 1982 overgår ejerskabet til Dorte Poulstrup.

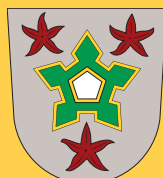
Ved overtagelsen i 1972 er der 275 fedesvin på ejendommen, men landsbrugsdriften omlægges snart herefter til planteavl. I en længere periode dyrkes kartofler, som afhændes til De Danske Spritfabrikker. Desuden dyrkes en del rug. Senere bliver der juletræsdrift på ejendommen.

Ifølge de offentlige registre er det nuværende stuehus bygget i 1877. I så fald er dette bygget af Christen Thomsen, som ejer stedet 1875-1912.

¹⁵⁾ Aalborg Amt. *Træk af Aalborg Amts historie* med efterfølgende biografier. Udgivet af Dansk Kulturhistorisk Forlag i 1946.

¹⁶⁾ Oplyst af Kirsten Hansen, født Andersen på ejendommen i 1947.

¹⁷⁾ Oplysningerne i dette og næstkommende afsnit er primært baseret på oplysninger fra Simon Poulstrup, nuværende ejer af Østerholtet på Aalborgvej 203.



Hals Arkiv



Laden på Østerholtet er fra omkring 1860, og bygget med bindingsværk af egetømmer fra et forlist skib. Detalje af halv-dør med buet overligger. Flere steder i laden ses spor efter tømmerets tidligere anvendelse i en skibs-konstruktion.

Foto:
Asbjørn Thomsen,
Hals Arkiv, B21571 og
B21573.

På matrikelkort for Gaaser By, 1812-1857, hedder matr. nr. 5a "Holtet" og navnet på fæster og senere ejer Niels Thomsen er påført.

Udgiven
november 2024

Selv om disse oplysninger tit er usikre for ældre huse, og hverken kan bevises eller modbevise, er huset formentlig bygget omkring dette tidspunkt eller lidt senere. Mellem 1877 og 1887 udsteder Christen Thomsen nemlig hele fem panteobligationer, og nogle af disse lånte penge er formentlig gået til husbyggeriet. Den øvrige bygningsmasse er fra 1970 eller senere.

Stedet består i dag [februar 2021] af matr. nr. 5a, 5r, 5s, 5x og 36 i ejerlavet "Gåser By, Ø. Hassing" og matr. nr. 194 af i ejerlavet "Hals By, Hals". Af disse seks matrikler er parcellen matr. nr. 5a langt den største i med et jordtilliggende på godt 27 hektar. Ejendommens samlede størrelse er på knap 43 hektar. Dorte og Simon Poulstrup har haft 50-års jubilæum på Østerholtet.

Fra Holtet til Østerholtet

I skøder fra første halvdel af 1800-tallet hedder ejendommen "gaarden Holtet" og har altså heddet Holtet. Siden forsvinder navnet, først i skøderne, senere i hukommelsen, og gården har i mange år ikke haft et navn. Da Dorte og Simon Poulstrup overtager gården beslutter de, at den igen skal have et navn og det blev "Østerholtet". Bemærkelsesværdigt så tæt det nye navn er på det gamle.

På det ældste matrikelkort, som dækker perioden 1812-1857 ses ejendommen at bære navnet Holtet. Navnet ses et sted mere, nemlig ved matrikelnummer 7 i byens vestlige del (Aalborgvej 243). Dette gør kun navnet Østerholtet endnu mere korrekt. Også på målebordsbladet, som er opmålt i 1880 og udgivet i 1882, ses navnet Holtet ved ejendommen.



Stednavneforskeren Gordon Albøge¹⁸⁾ skriver følgende om navnet Holtet: "I de følgende fremdragne stednavne har holt formentlig den vanlige betydning '(lille) skov'. Det usammenhængende Holt og Holtet (bestemt form) forekommer flere steder."

Ifølge Simon Poulstrup har der været en sammenhængende skov mellem hans ejendom og Hals Sønderkov, så dette er måske den lille skov, som har givet navn til stedet. Navnet Holtet nævnes ifølge Trap Danmark tilbage i 1587, da stavet Holthed¹⁹⁾. Navnet Holtet optræder som navnet på en gård, som navnet på et sted eller område, og senere som navnet på den landsby, der opstår i 1900-tallet.

18) Gordon Albøge: *Stednavne i Hals Kommune*. I: Årsskrift 2010. Museumsforeningen for Hals Museum, side 5-40.

19) J.P. Trap: *Danmark*. 3. udg., bd.4, 1901. 4. udg., bd.5, 1924. 5. udg., bd.6, 1961.